

Sverige och Norge erbjöd fast jobb – Finland bara osäkerhet

När Finland inte förmår leverera söker sig universitetslärare utomlands. Acatiimi har intervjuat några som fått jobb i Sverige samt Norge.

TEXT **SÖREN VIKTORSSON**

Niklas Wahlberg väntade länge på en professur vid Åbo Universitet, men inget hände och så blev han handplockad av Lunds universitet.

Wahlberg är evolutionsbiolog och doktorerade vid Helsingfors universitet år 2000.

– Efter det flyttade jag till Stockholms universitet som postdok på ett tvåårigt projekt finansierat av Finlands Akademi. Sedan fick jag även fortsatt finansiering av Vetenskapsrådet för en forskarassistent-tjänst och var ytterligare fyra år i Sverige, berättar han.

Efter sex år som postdok och sedan forskarassistent i Stockholm var det 2006 dags att återvända till Finland och ett akademiskt forskningsprojekt på fem år.

– Jag var nio år vid Åbo universitet och fast besluten att stanna. En professur som passade mig skulle ledigförklaras 2014 eller 2015 men ingenting hände.

Föreståndaren för biologiska institutionen i Lund hade redan 2011 visat intresse för att få Niklas Wahlberg dit.

– Jag råkade 2014 berätta att ingenting hände i Åbo vad gäller professuren. Det slutade med att jag erbjöds en professur i Lund.

Därtill erbjöds hans hustru en plats som forskare.

– Det skedde på villkor att hon söker och får extern finansiering som ersätter en del av lönen. Till erbjudandet hörde fullständig finansiering de tre

första åren så att hon kunde installera sig och börja söka pengar.

Tror du att du kommer att återvända till Finland?

– Just nu känns det inte så. Förhållandena är goda i Lund, jobbet intressant, vi har ett fint nytt hem och jag har tröttnat på att flytta.

FRÅN KUOPIO TILL UMEÅ

Mikko Lammi arbetade som visstidsanställd professor vid institutionen för biomedicin vid Östra Finlands universitet fram till juli 2014 och därefter som forskningschef vid institutionen för tillämpad fysik året ut.

Han sökte så en professur vid samma universitet i vävnads- och cellbiologi, men processen blev långdragen och han fick den till slut inte.

– Redan i början av 2014 började jag se mig om efter jobb i Finland och utomlands. Risken fanns att jag skulle bli arbetslös och då är det svårt i Finland om man är över 50 år.

I januari 2015 tillträdde han en tjänst som universitetslektor vid Umeå universitets institution för integrativ medicinsk biologi och blev hösten samma år även professor på deltid vid Jiaotong-universitetet i Xi'an, Kina.

– Här i Umeå har jag mitt livs första tillsvidareanställning. Medicinska fakulteten erbjöd dessutom ett avtal om att man inom två år skulle börja processen att omvandla min tjänst till en fast professur och det pågår nu, berättar han. Ustrun och tre barn bor fortfarande kvar i Kuopio.

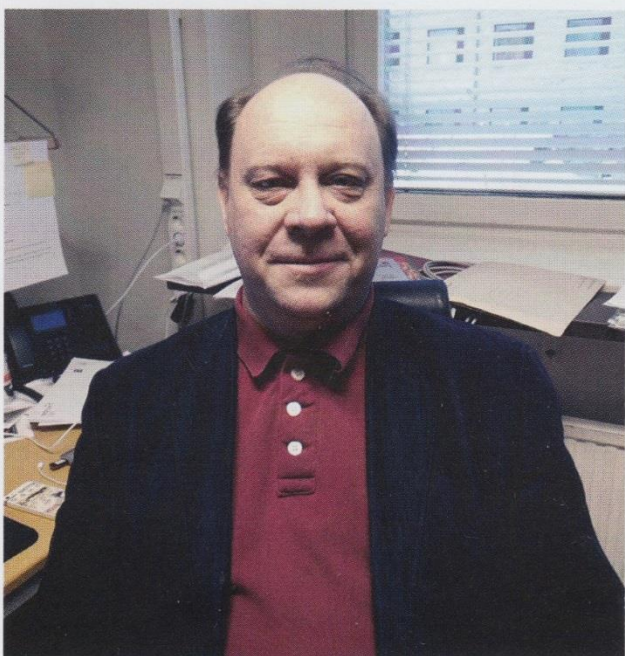
– Vi hade samtal i början med universitetssjukhuset här om en anställning för min fru. Men på grund av barnens studier fann vi det bättre att tills vidare bo i två städer.

Från Kuopio har Lammi fått med sig en grupp om fyra forskare och kollegor.

– Fakulteten här gav mig ett startpaket som möjliggjorde att de kunde komma över hit och fung-

Niklas Wahlberg

Mikko Lammi

era som forskningsgrupp. Därtill fick jag ytterligare en halv miljon kronor i forskningsanslag.

Medan det skärs ner i Finland satsar man i Sverige, påpekar Mikko Lammi.

– Den stora skillnaden är att här i Sverige kan man dra upp mer långsiktiga planer och strategier, eftersom ekonomin och verksamheten är mycket förutsägbar.

Kan han då tänka sig att återvända till Finland?

– Det känns som en avlägsen tanke, när jag nu fått mitt livs första fasta tjänst och fakulteten och institutionen gett så mycket stöd och uppskattning.

– Å andra sidan har jag ju rätt lång tid kvar i arbetslivet och att pendla mellan städer är ganska jobbigt.

Så mycket praktisk hjälp har Mikko Lammi inte behövt från universitetet.

– Men genast vid ankomsten anvisade man mig en prisvärd lägenhet på gångavstånd från universitetet.

FICK PROFESSURER I TROMSÖ

När odontologen **Sisko Honkala** 2014 sökte en professur vid Helsingfors universitet tog processen nästan ett och ett halvt år.

– Efter det fick jag höra att tjänsten inte skulle tillsättas...

I augusti i fjol flyttade hon och maken **Eino** till Universitetet i Tromsö, där nu båda har anställning.

Bägge har mycket lång utlandserfarenhet, främst från Kuwait.

– Jag har varit professor vid nio universitet i såväl Finland som utomlands, berättar Eino Honkala.

Redan 2006 jobbade han ett tag i Tromsö som professor i kariologi. När professuren Sisko Honkala sökte i Helsingfors inte blev av, beslöt de sig alltså att åter flytta utomlands.

– Här i Tromsö hade man inte kunnat fylla min professur, jag sökte och fick den, berättar Eino Honkala.

– Professuren i samfunnsodontologi sköttes från Finland på deltid och professuren i äldretandvård förblev vakant. Den sökte jag och fick en kombination av bägge, förklarar hans hustru.

Fick ni mycket hjälp vid tillträdet?

– Vid odontologiska institutionen har man inte på länge anställt nya medarbetare, så mycket har skötts genom att vi fått fråga kollegor och administrationen här.

– Vår svenska är inte så bra. Men här får man undervisa även på engelska och det var en förutsättning för oss.

Lönen är högre än i Finland.

– Men å andra sidan är livet i Tromsø dyrt och det gäller även för boendet, förklarar makarna Honkala som bor i egnahem på gångavstånd från universitetet.

Vid norska universitet kan man jobba fram till man är 75 år, konstaterar de.

Kunde ni tänka er flytta tillbaka till Finland?

– Visst, men inte till universitetet. Jag är 71 år, svarar Eino.

– Och mina erfarenheter när jag sökte tjänst i

Sisko ja Eino Honkala

Helsingfors uppmuntrar inte, tillägger Sisko.

Hur viktigt var det att ni båda fick varsin tjänst i Tromsø?

– Det gjorde att vi tog beslutet att flytta hit! •

SVÅRARE FÖR FINLÄNDARE FÅ STUDIEPLATS I SVERIGE

Från första januari i år gäller nya regler som gör det svårare för finländska studenter att komma in vid svenska universitet. Detta sedan Universitets- och högskolerådet, UHR, ändrat på poängskalorna vad gäller att jämföra utländska gymnasiebetyg med svenska.

Fram till årsskiftet har det varit en fördel att ha gått gymnasiet i exempelvis Finland, om man vill söka in på högskola i Sverige.

– Bakgrunden är att den svenska betygsskalan ändrades år 2011, från den fyrgradiga skalan IG-MVG till skala A-F. Den sexgradiga skalan tillsammans med förändrade betygskriterier medförde att det blev väsentligt svårare för elever i den svenska gymnasieskolan att få

högsta betyg.

– Regeringen beslöt därför att sökande med examen från den nya gymnasieskolan under tre års tid skulle få söka i en egen tillfällig urvalsgrupp. Denna urvalsgrupp tas bort i samband med antagning till höstterminen 2017, berättar **Erica Finnerman**, utredare vid avdelningen för analys, främjande och tillträde på UHR för *Acatiimi*.

Eftersom betygsfördelningen från svenska elever ser annorlunda ut jämfört med tidigare betygssystem har Universitets- och högskolerådet gjort en översyn av skalorna. Man har då också tagit in statistik från utlandet.

– Där statistik har erhållits från landet har betygsfördelningen jämförts med statistik över svenska elever med gymnasieexamen 2014/2015. Om statistik inte har kunnat erhållas från landet har statistik från svenska antagnings-

temets beståndsregister använts både för svenska och utländska sökande.

– Finland är ett land som jämförts på detta sätt eftersom vi inte har fått tillgång till statistik över betygsfördelningen i Finland. Vid förra skaländringen var det även då sökandestatistik som användes, förklarar Erica Finnerman.

En utbildning som är mycket populär bland finländska studenter är läkarprogrammet. Höstterminen 2016 antogs 35,6 procent av sökande med finska betyg. I gruppen svenska sökande oavsett betygsgrund (alltså även sökande med betyg i skala IG-MVG) antogs 14,6 procent.

– Att vi har ändrat skalorna handlar om att svenska sökande med gymnasieexamen ska kunna konkurrera på lika villkor till högskoleutbildning i Sverige, fastslår Erica Finnerman. •

SÖREN VIKTORSSON

PROFESSORIEN,
TIETEENKIJÖIDEN
JA YLIOPISTOJEN
OPETUSALAN LEHTI

2017

2

Acatiimi

KUUNTELE KOKENEEMPIEN NEUVOJA

”Turha vaatimattomuus pois”,
kehottaa hakemusten tekijöitä
ison ERC-rahoituksen saanut
fyysikko Aleksu Vuorinen.